

MTES CILTS

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649188888

Mtes Cilts by Ilona Leimane

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

ILONA LEIMANE

MTES CILTS

ILONA LEIMANE

MĀTES
CILTS

ROMĀNS

GRĀMATU DRAUGS

174692

TORONTO
PUBLIC
LIBRARIES

Foreign literature
collection

PG,
JUNE
L4M37

APR 11 1952

BĒĢI

Pūta ass ziemeļi. Zeme stingrajā pliksalā bija sasalusi cieta kā garoza. Arī strauti un pļavu ūdeņi baltoja starp kailajiem kokiem ar ledu pārsaldēti. Gar pusnakts debesīm vējš kā melnraibu lopu baru dzina tumšus, pikās savilinātus mākonus. Sajucis mēnesnieks, izspiezdami šad tad pa tiem laukā, apbirdināja krūmu un mežu galus spožiem sidraba vizuļiem. Mikstmiesīgas ēnas skrēja un bolijās pa pliko zemi kā trakas raganas. Gaisā spindzēja baiga drūme un sērība.

No egļu biežāja, nesdami rokās paprāvas kūles, izlīda divi vīri un, pārlēkuši grāvī, uzsāka naski soļot pa ceļu. Viņi bija gērībušies biežās vadmalas biksēs, ieāvušies jaunās vēršu ādas pastalās. Ap kājām aptītie auti bija līdz pat ikriem krusteniski nosieti auklām. Pie ādas jostām, ar ko tie bija sajozuši savus pusmēteļus, karājās nazis un galoda. Vienam bija galvā pelēka jērene, otram tūbas platmale. Viņi gāja viens aiz otra, vieglām kājām nesdami savus spēcīgos jaunekļu augumus.

„Neskrien tik ātri,“ iepakaļ palikušais uzsauca mudīgākajam soļotājam, — „nu jau lielākās briesmas pāri.“

„Pāri?“ otrs kā vilks caur ilkņiem atrūca. „Kā to zini, ka pāri?“

Mudīgākais soļotājs bija īgns un apskaities. Sa-
gaidījis pienācēju, viņš izgriezta tam pretī savas
platās krūtis un stingri noprasīja:

„Uz kurieni tad īsteni dodamies? Vai tev pa-
šam arī ir kāda jēga, vai nekāda?“

Uzrunātais bija plecīgs, diženi izbriedis puisis.
Melno, uz pieres salīpušo matu un tumšās vaigu
bārdas ietvarā viņa acis laistījās kā pievilcīgas
nakts spīdētājas.

„Uz kurieni?“ viņš, galvu atmetis, iesmējās.
„Pasaule ir plaša un vietas tanī diezgan . . .“

„Liec pasauli mierā . . . nesakaitini mani par
daudz,“ strupi atcirta gaišmatainais sārtvaidzis.
„Labi ja nokļūstam dzīvi līdz tai pašai Vidzemei.“

„Nu . . . un vai nav vienalga, dzīvi vai ne-
dzīvi . . . Būtu palikuši mājās, kungi tikpat mūsu
dzīvības netaupītu,“ melnbārdainais atspēkojās,
nopietni raudzīdamies nemierniekā. „Tie iedotu
bendem, lai uz vietas izdarās . . . lai noņem mums
galvas, lai izrausta ar knaiblēm mūsu iepriekš ap-
dedzinātās miesas vai arī lai samaļ dzīvus ri-
tenī . . . Tu jau sen būtu mīksts un ar mani
vairs nekasītos.“

Iestājās klusums. Ceļmalā, kailos zarus kā la-
kata bārkstis nokāris priekšā savam resnajam
stumbenim, augs vītols. Puiši saskatījās un bez
gaŗas domāšanas palīda apakšā. Mūžīgais purvu
un mežu biežoknis bija jau viņiem apriebies. Tiem
gribējās drusku pabūt klājākā vietā, kur acīm

vairāk patikšanas. No ķērājiem arī vairs nebija sevišķi ko būties. Aiz viņiem bija desmit jūdžu zemes. Nosvieduši papriekš savas kules, jaunekļi aptupās tām blakus uz vecā koka cietajām saknēm. Zem zariem bija droša sēdēšana, te tie nevienam uzreiz nedūrās acīs.

„Tev taisnība, Ģedert,” sevi apimis, pirmais ierunājās sārtvaidzis, — „tur mums beigas bija drošas un zināmas . . . Varbūt blandīdamies pa pasauli nāves nagiem tomēr izsprūkam . . . Cerība nekad neatstāj kaunā . . .”

Par Ģedertu uzrunātais sagrāba blakus sēdētāju aiz pleciem un ielīksmināts izsaucās:

„Skaties, Jorgī, beidzot arī tu citādā prātā iedzivojies. Tagad žēlabas no sirds jāizmet . . . Ja gribam izbēgt no sava posta, jātur prāts un acis vaļā . . . Te mēs varam sevi aizstāvēt un cīnīties par savām dzīvībām, mājās mūs saņemtu kā jērus un nomaitātu . . . Lai pastāvētu, īstiem vīriem ir jācīnās . . . uz to tagad sadosimies rokām.”

Abi brāļi vīriski sadevās rokām un samutējās. Viņiem bija jāturās kopā un vienotiem spēkiem jāmēģina izglābt savas dzīvības.

Jorgījs bija no viņiem jaunākais, un bēgšana svešumā bija visu garo ceļu to graužusi un skumdinājusi. Šī briesmīgā kļūme bija uzkritusi pārāk pēkšņi un negaidīti. Lai kļūtu pilngadīgs un pilns meldeņa puisis, viņš taisījās apņemt sievu un uzsākt jaunu, pienācīgu dzīvi. Ģederts tagad viņa nodomus bija izputinājis. Nekas labs viņu svešu-

mā negaidīja. Taču viņš nule brālim bija solījis cīnīties kā vīrs un pie tā viņam bija jāpaliek.

Jorģis bija straujas un nesavaldīgas dabas. Ap-
cietinājis sirdi un uzgriezis muguru vecajai dzi-
vei, viņš piepeši iesāka ilgoties pēc kādas bīsta-
mas dēkas vai briesmu pilna atgadījuma. Muk-
dami pa aizsalušiem purviem un mežiem, viņi līdz
šim nebija nevienas dzīvas dvēseles, atskaitot pā-
ris lapsas un dažus vilkus, sastapuši. Reizumis
izbijušies paši no savu soļu skrapšķiem, tie bija
skrējuši neatskatīdamies kā zaķi tikai uz priekšu.

Puiši vēl nebija sarīkojušies uz ēšanu, kad jau
tuvumā iedunējās zeme un tūlīt uz ceļa parādījās
jātnieks. Blāvajā mēness apgaismojumā vientu-
lais ceļa vīrs uz baltā kumeļa muguras izskatījās
kā ļauns un spokains baideklis. Viņš jāja vienādā
riksī, rokām turēdamies pavadā.

Jorģim iepukstējās sirds. Tas nu bija kā no
Dieva uzsūtīts. Šāda bezjēdzīga nīkšana bija pārāk
apnicīga. Vajadzēja joku dēļ pabaidīt jātnieku,
varbūt uz ātru roku iznāk arī kāds nieka kautiņš.

Ģederts nedabūja ne iesaukties, ne pastiept roku
un brāli atturēt. Jorģis izlēca kā zvērs no kok-
apakšas jātniekam taisni priekšā. Apstādinājis
svešinieku, viņš tam pieglaimīgi apprasījās.

„Vai nevari pasacīt, labainīt, kas šis te tāds par
tik varenu ceļu? Nevaru vien ne gala sagaidīt.“

Jātnieks likās miermīlīgas dabas. Zennieku
puisi laipni uzskatījis, viņš, kā prasīts, atbildēja:

„Pasta ceļš . . . Rīgas — Tilzītes pasta ceļš . . .

Esmu Kurzemes hercoga pastnieks un to labi pazīstu.“

To dzirdot, Jorģim saļodzījās ceļgali, un asinis iekāpa galvā. Viņš bija uzdūries īstam briesmu pereklim. Šis pats hercogs, klausīdams vācu naidkaļa nepatiesīgiem apmelojumiem, bija licis Ģedertu saķert un nodot tiesai. Viņš bija palīdzējis brālim slēpties, un ķērāji bija nākuši tiem abiem beidzot uz pēdām. Tagad viņam ar zuša glumumu vajadzēja izlocīties un steidzami pazust. Tāds pastnieks viņiem varēja uzlaist kaklā bendi ar visiem tā rokas pušiem. Ierāvis jo dziļi krūtīs svaigo nakstgaisu, Jorģis vientiesīgi turpināja:

„Kas tad nu pasta ceļu nezina . . . to jau katrs zina . . . pa to pašu vidu arī vēl nekas, bet tie gali gan, nūdien, jūk . . .“

Pastnieks līdzietīgi nolūkojās Jorģi. Milzis, ne puisis, tik prāta, kā vistas kājā gaļas. Taču cilvēks paliek cilvēks. Tepat netālu no Daugavas viņš bija redzējis vairākus brammanīgus zviedru zaldātus. Ievēluši kaŗa ratos alus mucas, tie bija braukuši dzerdami un meklēdami sev apkārtņē naktš priekus. Vajadzēja tik pagadīties kādam tādā brīdī tiem pa kājām, un beigas bija. Viņam gribējās puisī brīdināt.

„Pagriez labāk uz citu pusi. Rīgas galam visapkārt baltas briesmas. Tur tu bez vāles un pulvera raga tālu netiksi . . .“

Pamācījis pamuļķisko puisī, pastnieks piecirta zirgam un riksī aizjāja.

Jorģis palika ceļa vidū ar mēmu muti. No iece-